

روان‌شناسی اجتماعی

مؤلفان:

مهدی داداشی حاجی

مهدی میرزائی

علیرضا اکبرزاده

انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

۱۴۰۲

سرشناسه	: داداشی حاجی، مهدی، ۱۳۶۰
عنوان و نام پدیدآور	: روان‌شناسی اجتماعی / مولفان مهدی داداشی حاجی، مهدی میرزائی، علیرضا اکبرزاده.
مشخصات نشر	: تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۲۹۳ص
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۵۳۵۰-۸۴-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۸۷ - ۲۹۳.
موضوع	: روان‌شناسی اجتماعی Social psychology تأثیر اجتماعی Social influence رهبری Leadership مدیریت Management اطاعت Obedience نگرش (روان‌شناسی) Attitude (Psychology) نگرش (روان‌شناسی) تغییر Attitude change
شناسه افزوده	: میرزائی، مهدی، ۱۳۶۱
شناسه افزوده	: اکبرزاده، علیرضا، ۱۳۶۰
شناسه افزوده	: دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: آجا

عنوان: روان‌شناسی اجتماعی

مولفان: مهدی داداشی حاجی، مهدی میرزائی و علیرضا اکبرزاده

صفحه آرای: حسین بیگدلی شاد

طراح روی جلد: علی ناصری

ناشر: انتشارات دافوس

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۲۹۳

تاریخ نشر: ۱۴۰۲

نوبت چاپ: چاپ اول

چاپ و صحافی: مدیریت چاپ، انتشارات و فصلنامه دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۲۴۵۰.۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس

تلفن: ۶۶۴۱۴۱۹۱ - ۶۶۴۷۰۴۸۶ - ۰۲۱

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مؤلفان می‌باشد.

کلیه حقوق برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۳	پیشگفتار مؤلفان
۱۵	فصل اول تعریف، تاریخچه و روش های تحقیق
۱۶	مقدمه
۱۸	کسانی که کارهای دیوانه وار انجام می دهند، لزوماً دیوانه نیستند
۲۱	تحقیق در روان شناسی اجتماعی
۲۱	شناخت با مشاهده منظم
۲۵	اصول اخلاقی
۲۶	تحقیق آزمایشگاهی یا تحقیق میدانی
۲۸	توضیحی درباره نکات اخلاقی
۳۱	فصل دوم نظریه ها در روان شناسی اجتماعی
۳۲	مقدمه
۳۳	نظریه های یادگیری
۳۴	مکانیسم های یادگیری
۳۵	نظریه های شناختی
۳۷	شناخت اجتماعی
۳۹	نظریه های انگیزشی
۳۹	ارضای نیاز
۴۰	تصمیم گیری عقلایی
۴۱	تبادل اجتماعی
۴۲	نظریه های جامعه شناختی
۴۲	تعامل نمادین
۴۵	نقش های اجتماعی

۴۷	نظریه های زیست شناختی
۴۸	غریزه
۴۹	جامعه شناسی زیستی (زیست جامعه شناسی)
۵۰	تفاوت های فردی
۵۲	نظریه نقش
۵۴	کمک های نظریه نقش به روان شناسی اجتماعی
۵۷	فصل سوم رفتار در گروه ها
۵۸	مقدمه
۵۹	تعریف گروه
۵۹	کنش متقابل بین اعضا
۶۰	ثبات و دوام
۶۰	هدف های مشترک
۶۰	وابستگی متقابل
۶۱	هماندسازی آگاهانه اعضا با گروه
۶۱	عملکرد گروه ها: چرا باید گروه تشکیل داد
۶۳	ساخت گروه ها: نقش ها و موقعیت ها
۶۶	حضور دیگران: اثر در بازده فردی
۶۷	کوی زایونک: دیگران به عنوان محرک
۶۹	تنبلی اجتماعی: کل، کمتر از مجموع اجزاست؟
۷۰	تبیین دیگری از پدیده تنبلی اجتماعی: پخش مسئولیت
۷۱	مبارزه با تنبلی اجتماعی
۷۱	گروه به عنوان عامل تصمیم گیری
۷۲	قطبی شدن گروه: موضع گیریهای افراط - تفریطی
۷۴	تفکر گروهی: خطر بزرگ انسجام
۷۷	فصل چهارم نفوذ اجتماعی

۷۸	مقدمه
۷۸	بهنجار سازی: برای همه دو چشم
۸۰	همرنگی
۸۱	سولومون اش
۸۳	عوامل تعیین کننده همرنگی
۸۳	ابهام محرک
۸۴	ویژگی های گروه
۸۶	آیا شخصیت همرنگ وجود دارد؟
۹۰	فرهنگ: جمع گرا یا فردگرا؟
۹۰	موافقت
۹۱	موافقت بدون فکر کردن
۹۲	اثر بمباران کلامی
۹۳	درخواستهای متوالی
۹۷	نوآوری: وقتی اقلیت اخلاص می کند
۹۹	شرایطی که نوع آوری را مساعد می کنند
۱۰۱	چرا نفوذ پذیر هستیم؟
۱۰۱	طبقات کلمن
۱۰۶	مقاومت در برابر نفوذ
۱۰۹	نفوذ اجتماعی و هیجان
۱۱۲	نفوذ اجتماعی: مرگ و زندگی
۱۱۳	انواع پاسخ به نفوذ اجتماعی
۱۱۳	متابعت
۱۱۴	هماندسازی
۱۱۵	درونی کردن
۱۲۳	فصل پنجم رهبری و مدیریت
۱۲۴	مقدمه

۱۲۶	جستجو برای یافتن خصیصه های رهبری .....
۱۳۲	نظریه بزرگمرد در رهبری .....
۱۳۵	نظریه جبر اجتماعی یا روح زمان در رهبری .....
۱۳۷	عوامل مؤثر بر کارایی رهبر .....
۱۳۸	نظریه اقتضایی .....
۱۴۲	مدیران و تغییر .....
۱۴۳	الگوهای تعاملی .....
۱۴۵	ادراک رهبری .....
۱۴۶	واکنش پیروان نسبت به رفتار رهبر .....
۱۴۸	نفوذ پیروان بر رفتار رهبر .....
۱۴۹	رهبری .....
۱۴۹	رهبر کیست؟ .....
۱۵۵	فصل ششم اطاعت و فرمانبرداری .....
۱۵۶	مقدمه .....
۱۵۶	اطاعت و فرمانبرداری به عنوان نوعی متابعت .....
۱۵۹	تلویحات .....
۱۶۴	رفتار ناظران در موقعیت های اجتماعی .....
۱۷۵	رفتار موافق اجتماعی .....
۱۷۷	چرا مردم به دیگران کمک می کنند؟ سه دیدگاه کلاسیک .....
۱۸۰	مشاهده دیگران: اثر الگو .....
۱۸۱	درک موقعیت .....
۱۸۲	برعهده گرفتن مسئولیت .....
۱۸۶	کمک کنندگان چه کسانی هستند؟ .....
۱۸۹	شخصیت موافق اجتماعی : حاتم طلایی واقعی .....
۱۹۳	موقعیت و رفتار کمک رسانی .....
۲۰۱	نظریه واکنش خصمانه: اجتناب از افتادن به دام .....

۲۰۵.....	فصل هفتم نگرش
۲۰۶	مقدمه
۲۰۶	تعریف نگرش
۲۰۸	چگونگی اندازه گیری نگرش ها
۲۱۰	رابطه نگرش و رفتار در ذهن ما
۲۱۹.....	فصل هشتم نظریه های تغییر نگرش
۲۲۰	مقدمه
۲۲۰	تغییر نگرش با شرطی شدن کلاسیک
۲۳۳	مردم حواس پرت یا مردم دقیق؟
۲۳۸	برای داشتن حداکثر نفوذ
۲۳۹	نظریه قضاوت اجتماعی
۲۴۱	نظریه های هماهنگی شناختی: فقط برای صلح
۲۴۶	توجیه ناکافی: وقتی بهانه نداریم
۲۴۸	ناهماهنگی پس از تصمیم گیری
۲۵۰	نظریه ادراک خویشتن
۲۵۱	ناهماهنگی یا ادراک خویشتن: کدام یک مهمتر است؟
۲۵۲	الگوی باور کردنی تکوین شناختی
۲۵۵	نظریه عمل معقول
۲۶۱.....	فصل نهم کاربرد روان شناسی اجتماعی در جامعه
۲۶۲	مقدمه
۲۶۲	بررسی چند مسئله روان شناسی اجتماعی
۲۶۹	صرفه جویی در مصرف انرژی
۲۷۴	مسائل اجتماعی و چگونگی حل آن ها: از مسئله تا راه حل
۲۷۹	ماهیت تغییر اجتماعی
۲۸۲	نقش عالم اجتماعی در تغییر

۲۸۳	رابطه تخصصی .....
۲۸۴	رابطه شریک مساعی .....
۲۸۴	رابطه پشتیبانی .....
۲۸۷.....	منابع .....
۲۸۸	فهرست منابع .....

پیشگفتار مؤلفان

روان شناسی اجتماعی یکی از شاخه‌های دانش روان شناسی است که به بررسی رفتارهای اجتماعی مردم می‌پردازد. روان شناسی اجتماعی یک زمینه علمی است که به دنبال درک ماهیت و علل رفتار فردی در شرایط اجتماعی می‌باشد. بنابراین، رفتار انسانی تحت تأثیر دیگران و همچنین زمینه اجتماعی که رفتار در آن روی می‌دهد، قرار دارد. از این رو روانشناسان اجتماعی با عواملی که ما را به نحوی به سوی رفتار کردن در حضور دیگران هدایت می‌کند و همچنین جستجوی شرایطی که در آن رفتار یا اعمال و احساسات خاصی رخ می‌دهد، سر و کار دارند. روان شناسی اجتماعی به این امر مربوط می‌گردد که چگونه این احساسات، افکار، باورها، قصدها و اهداف ایجاد می‌شوند و چگونه چنین عوامل روانشناختی به نوبه خود می‌توانند بر تعاملات ما با دیگران تأثیر بگذارند.

روان شناسی اجتماعی پیش‌بینی‌های واضح و روشنی را ارائه می‌دهد. این امر بدین معنیست که توضیحات را می‌توان از لحاظ علمی مورد آزمون قرار داد و به وسیله‌ی شواهد آن‌ها را حمایت کرد. همچنین بر اندازه‌گیری عینی تأکید نموده و آزمایشات بسیاری به منظور حمایت و پشتیبانی از نظریه‌ها انجام می‌دهد. روانشناسان اجتماعی بر نگرانی‌های اجتماعی تمرکز می‌کنند که تأثیر قدرتمندی بر رفاه فردی و همچنین سلامت جامعه به عنوان یک کل دارد، از جمله مشکلاتی مانند مصرف مواد، جنایت، تعصب، سوء استفاده خانگی، سلامت عمومی، قلدری و پر خاشگیری.

موضوعات مورد بررسی در روان شناسی اجتماعی عبارتند از: خودانگاره، شناخت اجتماعی، نظریه اسناد یا انتساب، تأثیر اجتماعی، فرایندهای گروهی، تعصب و تبعیض، فرایندهای بین فردی، تجاوز، نگرش و رفتارهای کلیشه‌ای.

بی تردید تدوین این اثر سرآغاز مسیری است که می‌تواند با طرح مسائل اساسی در حوزه مسائل اجتماعی زمینه مناسبی را برای بحث و بررسی مسائل اجتماع از سوی محققان و اندیشمندان بیش از پیش فراهم گرداند. انشاء الله.

مهدی داداشی حاجی، مهدی میرزائی و علیرضا اکبرزاده